

eP Primera fila ICULT

L'escriptor i columnista publica el llibre d'escenes autobiogràfiques 'A ritme del temps'

Josep Maria Espinàs

«El primer que m'exigeixo és no avorrir-me»

ERNEST ALÓS
BARCELONA

Ahir va fer 88 anys. Està a punt de rebre -demà- la Medalla d'Or de la Generalitat, té 82 títols publicats i fa 38 anys que manté la seva columna diària, primer a l'Avui i des de fa 15 anys a EL PERIÓDICO. I Josep Maria Espinàs ha escrit en els últims mesos el seu llibre més inclassificable, *A ritme del temps. Notes d'una vida* (La Campana). Unes peces que ell es resisteix a definir, una successió d'escenes i reflexions de contingut autobiogràfic.

-¿Fa temps que acumula aquesta classe de textos?

-Un dia, a principis de l'estiu, em vaig trobar escrivint un text que em sortia així, rítmicament. M'adonava que fins i tot pensava rítmicament. Els temes no són poètics. Potser biogràfics, però sense voluntat lírica. Jo mateix estava sorprès i em preguntava què estava fent. No és prosa, però sé molt bé que no és poesia, encara que la gent potser s'enganyarà perquè hagi escrit amb línies curtes.

-Tampoc acabo d'entendre la seva recança a parlar de poesia. Aquests textos podrien definir-se com a poesia de l'experiència. Alguns no estan tan lluny del que escriu, per exemple, Joan Margarit.

-Jo penso que això és una prosa rimada. M'he trobat fent aquest llibre bastant original i estrany, que si en vols dir narrativa poètica... És cert que algunes peces es podrien convertir en cançó, les podria aga-

far Burrull. I amb la prosa això seria impossible.

-Hi ha referències al jazz. Podríem dir que Espinàs té swing.

-Miri, en això hi estaria molt més d'acord. M'interessa molt el ritme. Una lectura de prosa pot tenir swing (fa sonar els dits). El ritme és la vida. La rima no.

-Més d'una vegada ha ironitzat sobre com són de pesats els poetes, que van perseguint la gent per recitar-los les seves obres. Potser per això té tant interès a deixar clar que Espinàs no ha escrit poemes.

-iFins i tot a l'autobús ho fan! És difícil d'explicar. Però potser sí que sóc una persona que sovint ha fet coses que no han sigut enteses. La meua vida no és una vida canònica, una vida regular.

-A l'hora de parlar de què és i què no és aquest llibre, també podem debatre si són memòries o no.

-Jo no em veig amb cor de fer una biografia. Només d'imaginar-ho em fa una mandra espantosa. M'avorriria moltíssim, i el primer que m'exigeixo a mi mateix és no avorrir-me. Va néixer tal any, els seus pares... Sí que són estampes, moments de la meua vida. De l'època escolar, de viatges, experiències, una contemplació. Però jo sóc un presentista absolut. El que he recollit són fets. El que mana són els fets, no les persones. Parlo d'un avi, i en una biografia haurien de sortir tots dos!

-He repassat qui hi apareix. Pare, mare, els germans, l'oncle mort a la guer-

'A RITME DEL TEMPS'

Mentida útil

Jo era força jove i con fiava guanyar una plaça per oposició i entrar a l'Ajuntament. Calia viure. Vaig portar el paperam a policia, on havien de dir-me «vistiplau». Al cap de quatre dies hi vaig tornar, i em van negar l'aval perquè en comptes de dir «adicto al régimen» en l'in forme constava «indiferente».

Me'n vaig anar, inquiet, mentre el poli em mirava i vaig dir adéu al món opositor. Però poc temps després, davant una altra comissaria vaig fer els mateixos tràmits. Un altre policia em preguntà a què em dedicava. «Escric alguns articles al diari», li vaig dir. I si en aquell primer intent, el fracassat, vaig citar 'El Correo Catalán', que era ben cert, no sé per quina estranya inspiració vaig dir que jo escrivia a 'La Vanguardia'. «Ah, muy bien», em va dir, i allà mateix aquell poli va omplir el certificat que deia «adicto».

ra, el que juga a tennis, l'avi Massip, Pla, Luján, Vergés, Cela. I aquí s'acaba. Cap viu. Ni la seva dona, ni la seva filla, ni la seva editora...

-És un llibre sobre el meu passat. Aquí, sense establir jerarquies, sense decidir què hi ha d'anar i què no, m'he posat davant la màquina d'escriure i he fet memòria abans de perdre la memòria definitivament.

-Ha dit que està escrivint unes memòries fragmentàries, amb els seus diversos llibres de records ¿Li queda algun fragment més?

-No ho sé. No sóc gens programador.

-En una de les peces parla de l'Espinàs que la gent s'imagina.

-Això ens passa a tots. La gent del voltant pensa que som d'una manera que no som.

-¿L'equivoc més freqüent?

-En les coses bàsiques la gent no s'equivoca. Té tot el dret de veure'm com vulgui. Hi ha gent que vol ser vista d'una manera determinada perquè creu que té una identitat determinada. Jo no ho veig clar, això, referit a mi.

-Potser a alguns els sorprendrà la seva mirada sobre la religió. Una vegada el vaig definir com a descregut i em va dir que era una paraula massa forta.

-Perquè un descregut, en principi, etimològicament, seria algú que ha cregut i ha deixat de creure. És molt diferent d'algú que mai ha cregut.

-Hi ha algun text gairebé anticlerical, com el de la dona maltractada a

ELISENDA PONS

Josep Maria Espinàs,
des de la terrassa
de casa seva.

qui ignoren al bisbat.

-Antiepisopal, en tot cas. No, jo no sóc anticlerical. Anticlericalista potser... Em costa molt ser antires. Puc no compartir alguna cosa, però puc entendre que una persona sigui com és per les seves creences, educació, manera de ser. Tinc una visió relativa de les coses.

-A la segona part del llibre, més que records autobiogràfics hi ha una sèrie de textos sobre la vellesa, la proximitat de la mort... Fins i tot tres que podrien ser epitafis.

-No sé si tinc redactat el meu epitafi... Són un joc de distanciament. I espero que no siguin un pitafi. No és gaire poètic anticipar-te amb sarcasme al que diran de tu.

-Quan parla del seu pare, diu 'ara que ell ha no hi és, i jo m'acabo'. Però el veig bastant bé.

-Sé molt bé que m'acabo. Pot ser en un mes, en un any o en tres anys. Hi ha diverses fases a la vida, i jo ja estic en aquesta.

-Recorda que, quan era petit, una dona li va dir que semblava 'angleset'.

-Jo sóc bastant britanista, en uns aspectes determinats. En la manera d'actuar i de fer. A Anglaterra m'hi sento molt còmode i tranquil. Hi ha una relació de respecte. En aquest sentit sóc britànic.

-¿I també en certa fredor o contenció emocional?

-Home, no m'agrada el sentimentalisme, no. Els sentiments els tinc dins. Una altra anècdota britànica:

Crònica

L'Espinàs? Sí, un bon noi, gairebé sempre amable. Li van donar alguns premis literaris, sobretot en uns temps en què hi havia poca competència. Els viatges a peu? Sí, una colla, però només explica allò que veia, no hi projectava cap tesi interessant sobre l'espècie humana.

Va escriure molts articles, això sí, però de temes poc ambiciosos. I és cert que li interessava allò que veia però no formulava cap doctrina sobre la construcció del ser humà, ni tan sols incidint en l'epigra fia.

Va escriure el 'Cant del Barça', és veritat, l'home tenia traça per fer versos -la poesia és tota una altra cosa- i caldrà reconèixer entre els seus mèrits que fes cançons sense saber solfa.

Va saber ser modest -virtut difícil- com li corresponia, i mai va ser, segons sembla, enemic de ningú. I això, com és sabut, és el senyal de la insinificança.

de nit, em vaig trobar un cotxe amb una multa. M'hi vaig acostar per llegir-la. L'agent tal, amb número tal, ha trobat el cotxe amb matrícula tal a tal hora en una situació que li permet suposar que podria haver comès una infracció'. Aquest senyor no sentència. Jo sóc britànic en aquest sentit, contra les contundències simplificadores de les coses. Aquí les coses es diuen d'una manera dogmàtica. A Anglaterra, parlem-ne.

-¿I la situació política del país com la veu?

-Totes les situacions són complicades, així que la del país no cal dir-ho. I veure-la... veig que va evolucionant cap a un lloc i cap a un altre. Aquesta suma d'interessos, càlculs i interessos, sóc incapaç d'entendre-la. El que hi ha és evidentment un independentisme visible i articulat que fa tres anys no existia com a tal. I que és fort ho proven les reaccions absurdes i grotesques que arriben des d'Espanya. A on pot portar, no en tinc ni idea.

-Com ho porta, això de l'article diari després de 38 anys?

-Molt bé. Ho trobo molt interessant perquè m'obliga a pensar. Manté en tensió la capacitat d'associació i observació. Aquesta és la creativitat que està a l'abast de la gent normal com nosaltres. Continuo mantenint-la. Potser millor. I sóc molt ràpid escrivint, o proposant títols per a llibres. Una altra cosa és la memòria dels noms propis. Allà hi ha un procés d'esborrar que pot arribar a ser dramàtic. Però en el meu cas encara no ho és.≡

idees

ALBERT
Espinosa

De televisions i cuines

Article 422. La resintonització de canals de televisió està produint estranys companys de moments de vida. L'altre dia vaig viure un d'aquests instants de resintonització. Una veïna que ronda els 85 anys em va demanar que l'ajudés amb la seva tele. Mai havia estat a casa seva. Li vaig resintonitzar la tele i quan me n'anava em va oferir alguna cosa de beure. Vaig acceptar i quan vaig entrar a la seva cuina vaig veure... Bé, potser que us ho expliqui després del millor de la meua setmana.

Tercer lloc: *Maps to the stars*. **Julianne Moore** està tan magnífica que no tinc dubtes que es van confondre de pel·lícula per la qual havien de donar-li l'Oscar.

Segon lloc: *L'art de la comèdia* (TNC). Magnífic tot l'elenc però em van tocar l'esòfag els primers 10 minuts amb el tendre i dolorós monòleg del mestre **Lluís Homar**.

Primera posició: **Alexandre Tharaud** (Palau de la Música). Escoltar la seva interpretació de les

La resintonització dels canals de la meua veïna em va fer viure tota una experiència

obres de **Satie** va ser un d'aquells regals que reps sense esperar-lo. Tinc la sensació que la ment de tots va fluir i va volar molt lluny.

I tornant a la cuina de la meua veïna de resintonització, quan hi vaig entrar vaig veure una cosa sensacional. En cada prestatgeria tenia barrejats els aliments amb tota classe de llibres. Era com una distribució perfecta. No vaig tenir més remei que preguntar per què hi havia tants llibres a la seva cuina. Em va contestar que intentava barrejar-los de manera que agafessin olors diferents dependent del que li havien produït al llegir-los.

Em va anar explicant un per un el motiu pel qual el tenia amb tal aliment o tal altre. Era realment prodigiós veure com tot tenia sentit i que quan agafaves una novel·la realment et transportava per l'olor dels menjars que s'havien preparat en aquella cuina.

Li vaig preguntar si en podia fer una columna, i em va respondre que sí però a canvi de venir a resintonitzar la meua cuina. Vaig acceptar, la setmana que ve els meus llibres i els meus aliments es barrejaran. Intercanvi de resintonitzacions. ¡Felicitat diumenge! ≡